ÅLANDSDELEGATIONEN **Diarienr** D 10 19 01 30

Helsingfors/Mariehamn 22.7.2019

Nr 31/19

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse 29.5.2019, nr 105/2019.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om stöd för produktion av el från vindkraft, antagen av lagtinget 29.5.2019.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Genom landskapslagen inrättas ett nytt stödsystem för produktion av el från vindkraft. Genom landskapslagen upphävs landskapslagen om produktionsstöd för el (ÅFS 31/2013). Den upphävda lagen ska dock fortsatt tillämpas på de produktionsstöd som beviljats med stöd av den lagen.

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen för Åland tillkommer lagstiftningsbehörigheten landskapet i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar. Enligt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen hör näringsverksamhet i huvudsak till landskapets lagstiftningsbehörighet. Av detta följer att näringsutövning liksom stöd till näringslivet på Åland till dessa delar regleras genom landskapslagstiftning. Landskapslagen berör även natur- och miljövård, på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 10 punkten i självstyrelselagen.

Enligt landskapslagen godkänns de elproducenter som berättigas till produktionsstödet för el enligt ett anbudsförfarande. Offentlig upphandling, som därmed berörs av landskapslagen, är ett rättsområde som inte omnämns i 4 eller 5 kapitlet i självstyrelselagen vilka reglerar fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet. Offentlig upphandling berör dels rättsområdet främjande av konkurrens, dels är det fråga om förvaltningsförfarande. Enligt 27 § 10 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörigheten i fråga om främjande av konkurrens. Lagstiftningsbehörigheten beträffande förvaltningsförfarande är beroende av vem den upphandlande

Postadress:	Telefon:	Telefax:	Adress i Helsingfors:
Ålandsdelegationen Statens ämbetsverk på Åland PB 58 22101 MARIEHAMN	växel 018-635270	018-635268	Annegatan 22 A 3 00100 HELSINGFORS

enheten är. Enligt vedertagen praxis har den upphandlingsverksamhet som utförs av myndigheter som hör till landskapets behörighet ansetts utgöra landskapsbehörighet. Det anbudsförfarande som beskrivs i landskapslagen föranleder inte heller i övrigt några anmärkningar från Ålandsdelegationens sida.

Landskapslagens 14 § berättigar landskapsregeringen att av en elproducent och en systemansvarig stamnätsinnehavare få den information och utföra de inspektioner som krävs för tillsynen enligt landskapslagen och Europeiska unionens gällande bestämmelser om stöd som är förenliga med den inre marknaden. Med anledning härav konstateras att i landskapets behörighet även ingår att lagstifta om övervakning och inspektioner inom landskapets behörighetsområden. Dessa bestämmelser kan dock beröra de i grundlagens 2 kap. garanterade fri- och rättigheterna, på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket enligt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen. Grundlagens 22 § förpliktar det allmänna att se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. I landskapslagen har dock inte intagits några bestämmelser som anger hur dessa rättigheter beaktas. Särskilt noteras att det skydd som hemfriden enligt grundlagens 10 § åtnjuter inte beaktats (jmf. bestämmelsen i 45 § i rikets lag om stöd till produktion av el från förnybara energikällor, FFS 1396/2010, nedan rikslagen). Landskapslagens 14 § utgör härvid en behörighetsöverskridning. I konsekvens med att 14 § förordnas att förfalla bör även 17 § förordnas att förfalla, eftersom i den har intagits en hänvisning till 14 §.

Bestämmelsen i landskapslagens 16 § 3 mom. om landskapsregeringens rätt att lämna ut uppgifter överensstämmer i sak med motsvarande bestämmelser i rikslagens 44 §. Beträffande landskapslagens 16 § 3 mom. 2 punkt konstaterar Ålandsdelegationen att förhållandet till utländska makter enligt självstyrelselagens 27 § 4 punkt utgör riksbehörighet med beaktande av bestämmelserna i lagens 9 och 9a kap. Självstyrelselagens 9 kap. reglerar internationella förpliktelser, medan lagens 9a kap. reglerar ärenden som gäller Europeiska unionen. Vid tillämpningen av landskapslagen bör det i självstyrelselagen stadgade förfarandet gällande beredningen av unionsärenden och kontakterna med Europeiska kommissionen följas.

Ålandsdelegationen konstaterar att i landskapslagen inte intagits några besvärsbestämmelser. Härvid blir bestämmelserna i självstyrelselagens 25 och 26 § tillämpliga beträffande besvär över landskapsregeringens beslut. Enligt självstyrelselagens 27 § 23 punkt utgör rättskipning, förundersökning, verkställighet av domar och straff samt utlämning för brott riksbehörighet. Bestämmelsen i landskapslagens 18 § om verkställighet av beslut kan såsom i sak överensstämmande med motsvarande bestämmelser i rikslagen enligt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

I landskapslagen ingår ett flertal delegeringsbestämmelser. Med beaktande av den reglering som härvid finns i landskapslagen kan dessa delegeringsstadganden inte anses beröra grunderna för individens rättigheter och skyldigheter och uppfyller därmed förutsättningarna för delegering i självstyrelselagens 21 § 1 mom. och grundlagens 80 § 1 mom.

Bestämmelserna om vite och andra tvångsmedel samt straff kan med stöd av 18 § 25 och 26 punkterna i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Beträffande bedömningen av landskapslagars förenlighet med EU:s regelverk har en överenskommelse ingåtts 4.3.2009 mellan Ålandsdelegationen och justitieministeriet. Delegationen konstaterar att justitieministeriet beträffande den här aktuella landskapslagen inte inkommit med en i överenskommelsen avsedd bedömning.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagen inte föreligger, förutom beträffande landskapslagens 14 och 17 §. De felaktiga stadgandena inverkar inte på tillämpningen av landskapslagen i övrigt, varför landskapslagen till övriga delar kan träda i kraft.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Pellonpää och Suviranta.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare